

Ebeveyn Otorite Ölçeği'ni (EOÖ) Türkçeye Uyarlama Çalışması *

The Adaptation Study Of Parental Authority Questionnaire (PAQ) To Turkish

Müge YURTSEVER KILIÇGÜN 1 **, Ayla OKTAY 2 ***

Özet

Bu araştırmada, “Ebeveyn Otorite Ölçeği”ni (EOÖ) Türkçeye uyarlama çalışması yapılmıştır. Araştırmanın örnekleminde 6-14 yaş arası çocuğu olan 330 anne ve 330 baba olmak üzere toplam 660 ebeveyn yer almıştır. İlk olarak EOÖ'nin araştırma kapsamında kullanılabilmesine ilişkin izin alınmış ve alan uzmanlarının görüş ve önerileri çerçevesinde ölçeğin Türkçe formu oluşturulmuştur. Daha sonra geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. En son aşamada ise EOÖ'nin anne ve babalar için tanımlayıcı istatistik değerleri hesaplanmış ve ham puanlara ilişkin yüzde, z ve T puan dönüşümleri yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları “serbest otorite” boyutunda .85, “yetkeci otorite” boyutunda .87, “yetkili otorite” boyutunda ise .85 olarak bulunmuştur. Ölçeğin farklı zamanlardaki uygulama güvenilirliği ise; “serbest otorite” boyutunda .96, “yetkeci otorite” boyutunda .97 ve “yetkili otorite” boyutunda .93 olarak belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ebeveyn otorite türü: serbest, yetkeci, yetkili.

Abstract

In this study, “Parental Authority Questionnaire (PAQ)” was adapted into Turkish. 330 mothers and 330 fathers with children from 6-14 years for a total of 660 parents took part in sample. First, the permission of PAQ was taken to be used within the scope of the research and under the views and suggestions of experts the Turkish form of scale was established. After that, the validity and reliability of the scale were analyzed. In the final stage, descriptive statistics of the PAQ for mothers and fathers were calculated and the percent of the raw scores, z and T scores conversions were calculated. The internal consistency coefficients of the scale was found to be .85 in the dimension of “permissive authority”, “authoritarian authority” .87, and “authoritative authority” .85. In practice the reliability of the scale for different intervals were .96 for “permissive authority”, .97 “authoritarian authority” and .93 “authoritative authority” respectively.

Keywords: Types of parental authority: permissive, authoritarian and authoritative.

---

* Bu çalışma Prof. Dr. Ayla Oktay'ın danışmanlığında yapılan “Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Anne Babaların Çocuk Haklarına Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” isimli doktora tez çalışması kapsamında yapılmıştır.

** Yrd. Doç. Dr., Erzincan üniversitesi , e-posta: mykilicgun@erzincan.edu.tr

*** Prof. Dr., Maltepe Üniversitesi, e-posta: aylaoktay@maltepe.edu.tr

Giriş

Çocukların sosyalleşme becerileri ilk olarak aileleri içinde temellenmektedir. Bu süreçte ebeveyn-çocuk ilişkisinin önemli yönlerinden biri otorite-özerklik ikilemidir (Hortaçsu, 2003). Ebeveynin çocuktan itaat, bağımsızlık ve kendine güven beklentileri, ebeveynin otorite türünü oluştururken (Becker, 1964; Schaefer ve Bell, 1958); çocuğun anne-babanın isteklerine uymama girişimleri, çocuğun özerkliğine sahip çıkma ve özerkliğini toplumca kabul edilebilir bir biçimde belirtme çabaları olarak değerlendirilmektedir (Hortaçsu, 2003).

Baumrind ve Black (1967) çocuğun davranışlarındaki özerklik ve kontrol arasındaki ilişkiyi; ebeveyn-çocuk ilişkisindeki disiplin-kontrol, iletişim, olgunluk talebi ve bağımsızlığın cesaretlendirilmesi durumlarını gözlem ve görüşmeler yoluyla topladıkları veriler sonucunda sınıflandırmışlardır. Bu ilişkide “disiplin-kontrol”, ebeveyn tarafından konulan kurallara çocuğun ne ölçüde uyması gerektiğini; “iletişim”, ebeveynin karar alırken çocuğun fikirlerine ne derecede önem verdiğini; “olgunluk talebi”, ebeveynin çocuğun zihinsel, duygusal, sosyal ve fiziksel alanlarda başarılı olması için ne derecede desteklediğini; “bağımsızlığın cesaretlendirilmesi” ise, ebeveynin çocuk ile olan ilişkilerinde ne derece sıcak, yakın ve sevecen olduğunu göstermektedir (Baumrind, 1978a). Baumrind’in (1966) çalışmalarına göre, anne ve babaların çocukları ile olan ilişkilerinde; (1) serbest, (2) yetkeci ve (3) yetkili olmak üzere üç farklı otorite tipi sergilenmektedir.

Serbest otoritede ebeveyn, çocuğun olumsuz davranışlarına, isteklerine ve hareketlerine karşı kabullenici olmayı, cezalandırmamayı ve olumlu bir tarzda yaklaşmayı benimsemektedir. Serbest otoritenin olduğu aile ortamlarında; çocuğun davranışlarını değiştirmek, biçimlendirmek ve gelecekteki davranışlarını oluşturmak için sorumluluk almak yerine, çocuğun tüm istek ve dilekleri karşılanmaya çalışılmaktadır (Baumrind, 1978b). Çocuk, dış kaynaklı kurallara uyması için teşvik edilmediği gibi aile içi sorumluluklar alması için de desteklenmemektedir (Baumrind, 1996). Yavuzer (1999) tutarsız bir disiplinin yaklaşımı benimseyen veya aşırı gevşek ve hoşgörülü anne ve babaların çocuklarının denetimsiz davranışlar sergiledikleri ifade etmektedir.

Kağıtçıbaşı (1990) serbest otoriteyi benimseyen ailelerin, çocuk üzerindeki denetiminin az olduğunu ve sosyalleşmede özerkliğe önem verdiklerini ve bu ailelerin yaygın olarak endüstrileşmiş Batı toplumlarında yer aldığını belirtmektedir.

Yetkeci otoritede ebeveyn, çocuğun davranışlarını bir otorite tarafından oluşturulmuş ve belli standardı olan kurallara göre kontrol etmeye, biçimlendirmeye ve değiştirmeye çabalamaktadır. Çocuğun ailedeki yeri ebeveyn tarafından belirlenmekte ve itaate çok önem verilmektedir. Ebeveyn düşündüğü veya istediği şeyi, çocuğa güç kullanarak veya ceza yoluyla yaptırmaktan yana tavır sergilemekten kaçınmamaktadır. Çocuğa evde sorumluluk verilmekte ve çocuğun bu sorumluluğu yerine getirmesi sıkı takip edilmektedir (Baumrind, 1978b). Faber (2002), yetkeci otoriteyi benimseyen ailelerde ebeveynin söylediği şeyin çocuk tarafından doğru olarak kabul edilmesi gerektiğine inanıldığından, çocuğun bireysel eylemlerine fiili destek verilmediği ve davranışlarının cesaretlendirilmediğini belirtmektedir. Yavuzer (1999), kuvvet uygulayan ve çocuğun gereksinimlerine duyarlı anne ve babaların çocuklarının denetimsiz davranışlar sergilediklerini ifade etmektedir. Kağıtçıbaşı (1990) yetkeci ailelerin, özellikle kırsal kesimde tarımla uğraşan ataerkil aile yapısına sahip geleneksel toplumlarda ve genellikle de gelişmekte olan ülkelerin az gelişmiş bölgelerinde yaygın olarak görüldüğünü belirtmektedir. Bu tür toplumlarda görülen nesillerarası ve kişilerarası karşılıklı bağımlılık yetkeci ebeveyn tutumu sonucu oluşmaktadır.

Yetkili otoritede ise ebeveyn, çocukla iletişim kurmaya önem vermekte ve çocuğun ilgi ve gereksinimlerine duyarlılık göstermektedir. Yetkili otoritenin olduğu aile ortamlarında disiplin önemli olduğu kadar çocuğun otonomi gelişimi de önemli görülmektedir. Çocuk fiili uygulamalarla cesaretlendirilmektedir. Çocuğun ısrarlı istekleri reddedildiğinde bunun arkasındaki sebep mutlaka çocukla paylaşılmaktadır (Baumrind, 1978b). Baumrind (1991), Dumas ve LaFreniere (1993) ve Putallaz ve Heflin (1990), yetkili ailelerin çocuklarında bireysel güven, özsaygı, başarı, motivasyon ve iletişim becerisinin daha yüksek olduğunu belirtmektedirler. Faber (2002), sağlıklı bir ebeveyn-çocuk ilişkisinde; çocuğun gelişmesi için gerekli en uygun bakım ve korunma ihtiyacının yanında çocuğun yaşamı üzerinde söz hakkı olma ihtiyacının da sağlanması gerektiğini ifade etmektedir. Yetkili otorite

yaklaşımını benimseyen anne ve babaların çocuklarıyla ilişkilerinde engelleyici olmamalarının ve çocuklarına makul sınırlar içerisinde özgürlük tanımlarının önemi büyüktür. Böylece çocuk kaygı duymadan çevresini keşfetme, kişilerarası ilişkilerinde yetkinliğe erişme, kendini uyarlayabilme ve içselleştirilmiş bir denetim sağlamada başarılı olabilmektedirler (Yavuzer, 1995). Kağıtçıbaşı (1990) yetkili aile disiplini, serbestlikten çok kontrole önem verildiğini ve aile etkileşiminin hem bağlılığı hem de özerkliği içerdiğini belirtmektedir.

Kağıtçıbaşı (1990), Baumrind'in (1966) ebeveyn otorite sınıflandırmasının, çocuğun davranışlarındaki özgürlük ve kontrol arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesinden dolayı önemli olduğunu belirtmektedir. Çünkü tek bir çocuk yetiştirme yöntemi yoktur ve ebeveyn otoritesine bağlı olarak çocuğun davranışları şekillenmektedir. Buri (1991) tarafından geliştirilen "Ebeveyn Otorite Ölçeği" de Baumrind'in bu sınıflamasına dayandırılarak geliştirilmiştir. Ülkemiz alan yazını incelendiğinde ise; ebeveyn otorite türlerini belirleyebilen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı; geçerliliği ve güvenilirliği olan Ebeveyn Otorite Ölçeği'ni (EOÖ) Türkçe'ye uyarlanmaktır.

Yöntem

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak "Ebeveyn Otorite Ölçeği (EOÖ)" ve "Aile Bilgi Anketi" kullanılmıştır.

Ebeveyn Otorite Ölçeği (EOÖ)

EOÖ, Dr. Buri (1991) tarafından anne ve babaların çocuklarını yetiştirirken benimsedikleri otorite türlerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekte ebeveyn otorite türleri "serbest", "yetkeci" ve "yetkili" olmak üzere üç farklı boyutta tanımlanmaktadır. Ölçeğin her bir boyutunda 10 madde bulunmaktadır. Ölçek maddeleri beşli likert şeklinde düzenlenmiştir ve katılma derecesine göre tümüyle katılıyorum (5 puan), kısmen katılıyorum (4 puan), kararsızım (3 puan), pek katılmıyorum (2 puan) ve hiç katılmıyorum (1 puan) şeklinde puanlanmaktadır. Uygulama sonunda her bir boyuta ilişkin bir puan

elde edilmektedir. Bu puanlar düşük, orta ve yüksek olmak üzere üç düzeyde tanımlanmaktadır. En yüksek puana sahip olan boyut, ebeveynin otorite türünü belirlemektedir. Ölçeğin özgün formunun Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları annelerde; “serbest” boyutta .75, “yetkeci” boyutta .85, “yetkili” boyutta .82 iken, babalarda; “serbest” boyutta .74, “yetkeci” boyutta .87 ve “yetkili” boyutta .95’dir. Ölçeğin farklı zamanlardaki uygulama güvenilirliği annelerde .78- .86; babalarda .77- .92 aralığındadır.

Aile Bilgi Anketi

“Aile Bilgi Anketi” araştırma kapsamında geliştirilmiştir. Bu anketle EOÖ’ni dolduran ebeveyne ilişkin bilgilerin toplanılması amaçlanmıştır. Anketle ebeveynin yaşı, eğitim durumu, doğup büyüdüğü yer ve ailenin gelir durumu bilgilerinin yanı sıra, sahip olunan çocuk/çocukların yaş ve cinsiyetlerine yönelik bilgilere ulaşılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemi, İstanbul İli genelinde M.E.B.’na bağlı resmi ve özel okullarının anasınıfları ve ilköğretim okullarına devam eden 6-14 yaş grubu çocukların anne ve babaları arasından tesadüfi olarak seçilerek belirlenmiştir. Ailelerin %49.3’ünün kız, % 50.7’sinin ise erkek çocuğu vardır. Araştırmada 330 anne ve 330 baba olmak üzere toplam 660 ebeveyn yer almıştır. Örnekleme yer alan anne ve babalara uygulanan “Aile Bilgi Anketi” sonuçlarına göre ebeveyn ve çocuğa ilişkin tanımlayıcı bilgiler elde edilmiştir. Bu bilgilere göre;

Tablo 1: Ebeveyn Bilgi Anketi Sonuçlarına Göre Ebeveyn Yaşı

Yaş Aralığı	Anne (%)	Baba (%)
20-30	16.6	6.7
31-40	58.6	41.4
41-50	17.2	39.1
51-60	7.6	12.8

Tablo 1’de görüldüğü üzere; annelerin %16.6’sı 20-30, %58.6’sı 31-40, % 17.2’si 41-50, %7.6’sı 51-60 yaşları arasındadır. Babaların ise %6.7’si 20-30, %41.4’ü 31-40, %39.1’i 41-50, %12.8’i 51-60 yaşları arasındadır.

Tablo 2: Ebeveyn Bilgi Anketi Sonuçlarına Göre Ebeveyn Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Anne (%)	Baba (%)
Okur-yazar	5.2	8.4
İlköğretim	33.8	23.5
Lise	40.5	32.2
Üniversite	18.8	31.8
Yüksek lisans/doktora	1.7	4.1

Tablo 2’de görüldüğü üzere; annelerin %5.2’si okur-yazar, %33.8’i ilköğretim, %40.5’i lise, %18.8’i üniversite, %1.7’si yüksek lisans/ doktora mezunudur. Babaların ise %8.4’ü okur-yazar, %23.5’i ilköğretim, %32.2’si lise, %31.8’i üniversite, %4.1’i yüksek lisans/ doktora mezunudur.

Tablo 3: Ebeveyn Bilgi Anketi Sonuçlarına Göre Ebeveynin Aile Gelirini Tanımlama Durumu

Gelir Durumu	Anne (%)	Baba (%)
Dar gelirliyiz	21.1	24.2
Ortanın altı gelirliyiz	38.7	35.8
Orta gelirliyiz	33.3	29.8
Ortanın üstü gelirliyiz	5.3	7.2
Varlıklıyız	1.6	3.0

Tablo 3’te görüldüğü üzere; ailenin gelir durumu; annelerin %21.1’i tarafından dar gelirliyiz, %38.7’si tarafından ortanın altı gelirliyiz, %33.3’ü tarafından orta gelirliyiz, %5.3’ü tarafından ortanın üstü gelirliyiz, %1.6’sı tarafından varlıklıyız olarak tanımlanmıştır. Babaların ise %24.2’si dar gelirliyiz, 35.8’i ortanın altı gelirliyiz, %29.8’i orta gelirliyiz, %7.2’si ortanın üstü gelirliyiz, %3.0’ü varlıklıyız olarak tanımlamıştır.

Tablo 4: Ebeveyn Bilgi Anketi Sonuçlarına Göre Ebeveynin Doğum Yeri

Doğum yeri	Anne (%)	Baba (%)
Köy	28.5	30.1
Kasaba	3.2	12.2
İlçe	41.8	22.2
Şehir merkezi	26.5	35.5

Tablo 4’te görüldüğü üzere; annelerin %28.5’i köy, %3.2’si kasaba, %41.8’i ilçe, %26.5’i şehir merkezi doğumludur. Babaların ise

%30.1'si köy, %12.2'si kasaba, %22.2'si ilçe, %35.5'i şehir merkezi doğumludur.

Verilerin Analizi

EOÖ'nin Türkçeye uyarlama çalışmaları sırasında; ölçeğin araştırma kapsamında kullanılabilmesine ilişkin izin alınmış ve alan uzmanlarının görüş ve önerileri çerçevesinde ölçeğin Türkçe formu oluşturulmuştur, geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmış, tanımlayıcı istatistik değerleri hesaplanmış ve ham puanlara ilişkin yüzde, z ve T puan dönüşümleri yapılmıştır. Tüm analizler sırasında Windows için SPSS 13.0 istatistik programı kullanılmıştır.

Bulgular

Geçerlik Analizleri

Dil Geçerliği: EOÖ Türkçe Formu'nun Oluşturulması

EOÖ'nin Türkçeye uyarlama çalışmalarına başlanmadan önce ölçeği geliştiren Dr. Buri ile iletişime geçilmiş ve ölçeğin araştırma kapsamında kullanılabilmesi için izin istenmiştir. Dr. Buri, izin yazısıyla birlikte ölçeğin orijinal bir kopyasını, puanlama bilgisini ve bu ölçeğin kullanıldığı 3 makalesini (Buri 1991; Buri 1998; Buri, Louiselle, Misukanis & Mueller 1988) göndermiştir. İzin işlemlerinin tamamlanmasından sonra EOÖ'nin maddeleri ilk olarak iki dil uzmanı tarafından İngilizce'den Türkçeye çevrilmiş, çevirilerdeki benzerlik ve farklılıklar karşılaştırılmış ve her bir madde için ortak bir ifade belirlenmiştir. Daha sonra bu Türkçe ifadeler, farklı iki dil uzmanı tarafından Türkçe'den İngilizce'ye çevrilerek ölçeğin orijinal metnindeki maddelerle eşdeğer anlamda olup olmadıkları uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda her madde tek tek gözden geçirilerek çevirilerinde farklılıklar bulunan maddeler üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. En son aşamada ölçekte yer alan ifadelerin anlaşılabilirliği ve Türkçe dil bilgisine uygunluğu, alanda çalışan bir Türkçe öğretmeni tarafından gözden geçirilmiştir.

Yapı Geçerliği: Faktör Analizi ve Madde Analizi İşlemleri

EOÖ Türkçe formundaki maddelerin orijinal ölçekteki maddeler ile aynı özellikleri ölçüp ölçmediğini belirlemek ve kişileri ayırt etmede ne kadar yeterli olduğunu test etmek amacıyla açımlayıcı faktör

analizi ve madde analizi işlemleri yapılmıştır. Faktör analizi ve madde analizi işlemleri 600 ebeveyn (300 anne ve 300 baba) elde edilen veriler üzerinde yapılmıştır.

Faktör Analizi İşlemleri

EOÖ'nin faktör analizi işlemleri sırasında; toplanan verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett Küresellik Test analizleri ile tespit edilmiş ve Temel Bileşenler ve Eksen Döndürme (Varimax) yöntemleri uygulanarak ölçeğin boyutları ve madde yükleri belirlenmiştir. Tablo 5'te EOÖ için yapılan faktör analizi sonuçları belirtilmiştir. Analiz sonuçlarına göre; Kaiser-Meyer-Olkin örneklem yeterliliği değeri 0.91'dir. Bu değer 0.50'nin üzerinde bir değer almış olması, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmaya uygun olduğu göstermektedir. Bartlett's Küresellik Testi değeri ise 5814.61 olarak bulunmuştur. Bu değer .01 önem derecesinde anlamlı olması, EOÖ ile ölçülen özelliğin evren parametresinde çok boyutlu bir değişkenden geldiği ifade etmektedir. "Serbest otorite" boyutu toplam varyansın 14.21'ini, "yetkeci otorite" boyutu toplam varyansın 14.56'sını, "yetkili otorite" boyutu ise toplam varyansın 14.87'sini karşılamaktadır. Boyutların tümü, ölçülen değişkenin toplam varyansının 43.65'ini açıklamaktadır. EOÖ'nin Türkçeye uyarlama çalışmaları sonucu serbest otorite boyutunda madde 1, 6, 10, 13, 14, 17, 19, 21, 24 ve 28'in, yetkeci otorite boyunda madde 2, 3, 7, 9, 12, 16, 18, 25, 26 ve 29'un, yetkili otorite boyutunda ise madde 4, 5, 8, 11, 15, 20, 22, 23, 27 ve 30'un yer aldığı görülmüştür. Tüm bu bulgular, EOÖ'nin Türkçeye uyarlama çalışması sonucu elde edilen boyutlarının orijinal EOÖ'nin faktör yapısı ile paralellik olduğunu göstermektedir.

Tablo 5: Ebeveyn Otorite Ölçeği'nin Faktör Analizine İlişkin Sonuçlar

Ebeveyn Otorite Ölçeği Boyutları											
Serbest Otorite				Yetkeci Otorite				Yetkili Otorite			
Mad-deler	Faktör Ağırlıkları	Faktörün Açık-layıcılığı	Güvenirlilik	Mad-deler	Faktör Ağırlıkları	Faktörün Açık-layıcılığı	Güvenirlilik	Mad-deler	Faktör Ağırlıkları	Faktörün Açık-layıcılığı	Güvenirlilik
M6	0.66	14.21	0.85	M16	0.69	14.56	0.87	M11	0.71	14.87	0.85
M24	0.65			M25	0.68			M20	0.69		
M21	0.64			M 9	0.69			M15	0.67		
M13	0.64			M12	0.67			M27	0.65		
M17	0.62			M18	0.67			M22	0.65		
M19	0.62			M26	0.67			M5	0.64		
M28	0.60			M3	0.64			M23	0.63		
M14	0.60			M7	0.62			M4	0.61		
M1	0.59			M29	0.60			M8	0.59		
M10	0.59			M2	0.55			M30	0.58		

N=600, Toplam Varyans =43.65, Kaiser-Meyer-Olkin=0.91, Bartlett's Test=5814.61, Sd=435, p=0.00*

Madde Analizi İşlemleri

EOÖ'nin madde analizi işlemleri sırasında; madde-toplam puan korelasyonları, madde-kalan korelasyonları ve madde ayırtecdilik güçleri hesaplanmıştır.

Madde-Toplam ve Madde-Kalan Korelasyonları

Madde-toplam puan korelasyonlarının hesaplanmasında; EOÖ'ndeki her bir maddeden alınan puanlar ile toplam puanlar arasında Pearson Moment Çarpım tekniği kullanılmıştır. Madde-kalan korelasyonları hesaplanmasında ise; söz konusu maddenin puanı çıkarılarak madde-kalan korelasyon değerleri bulunmuştur. Tablo 6'da EOÖ'nin boyutlarındaki madde-toplam puan ve madde-kalan korelasyon katsayıları verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre; EOÖ'nin madde-toplam puan korelasyonlarının serbest otorite boyutunda .62 ile .68 ($p < .01$) arasında, yetkeci otorite boyutunda .52 ile .70 ($p < .01$) arasında, yetkili otorite boyutunda ise .57 ile .71 ($p < .01$) arasında değerler almaktadır. Ölçeğin madde-kalan korelasyonları ise serbest otorite boyutunda .83 ile .84 ($p < .01$) arasında, yetkeci otorite boyutunda .83 ile .84 ($p < .01$) arasında, yetkili otorite boyutunda ise .84 ile .86 ($p < .01$) arasında değer almaktadır. Elde edilen tüm bu bulgular EOÖ'nin tutarlı ve güvenilir sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Tablo 6: Ebeveyn Otorite Ölçeği'nin Madde-Toplam ve Madde-Kalan Korelasyonlarını Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Moment Çarpım Analizi Sonuçları

Ebeveyn Otorite Ölçeği Boyutları								
Serbest Otorite			Yetkeci Otorite			Yetkili Otorite		
Madde-ler	Madde Toplam	Madde Kalan	Maddeler	Madde Toplam	Madde Kalan	Maddeler	Madde Toplam	Madde Kalan
	r	r		r	r		r	r
M1	0.63*	0.84*	M2	0.62*	0.84*	M4	0.57*	0.86*
M6	0.67*	0.83*	M3	0.64*	0.84*	M5	0.66*	0.85*
M10	0.62*	0.84*	M7	0.62*	0.84*	M8	0.66*	0.85*
M13	0.68*	0.83*	M9	0.70*	0.83*	M11	0.70*	0.84*
M14	0.67*	0.83*	M12	0.67*	0.83*	M15	0.67*	0.84*
M17	0.65*	0.84*	M16	0.70*	0.83*	M20	0.70*	0.84*
M19	0.65*	0.84*	M18	0.67*	0.83*	M22	0.71*	0.84*
M21	0.66*	0.84*	M25	0.63*	0.84*	M23	0.69*	0.84*
M24	0.67*	0.83*	M26	0.66*	0.83*	M27	0.67*	0.84*
M28	0.63*	0.84*	M29	0.52*	0.84*	M30	0.63*	0.85*

N= 600, *p< .01

Madde Ayırt Edicilik Güçleri

EOÖ'nin madde ayırtedicilik güçlerinin hesaplanması sırasında ölçekten elde edilen ham puanlar büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır. Bu sıralama sonucunda üst %27 ve alt %27'yi oluşturan grupların puan ortalamaları bağımsız grup t-testi ile karşılaştırılmıştır. Tablo 7'de tüm maddelerin ayırtedicilik güçlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bağımsız grup t-testi sonuçları verilmiştir. Bağımsız grup t testi sonucunda maddelerden elde edilen puanların üst ve alt grup ortalamaları arasında tüm maddeler için .01 düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Böylece ölçekten elde edilen en yüksek puan ile en düşük puan arasında anlamlı bir ayırtediciliğin olduğu görülmüştür.

Tablo 7: Ebeveyn Otorite Ölçeği'nin Madde Ayırteçicilik Güçlerini Belirlemek Amacıyla Yapılan Bağımsız Grup T-Testi Sonuçları

E b e v e y n O t o r i t e Ö l ç e ğ i						B o y u t l a r ı											
S e r b e s t O t o r i t e						Y e t k e c i O t o r i t e						Y e t k i l i O t o r i t e					
Eşleştirilen Maddeler	Grup	X	Ss	t	p	Eşleştirilen Maddeler	Grup	X	Ss	t	p	Eşleştirilen Maddeler	Grup	X	Ss	t	p
	Alt _{1,27}	4.49	0.80				Alt _{1,27}	3.35	1.37				Alt _{1,27}	3.34	1.18		
M 6	Üst _{1,27}	2.37	0.96	21.20	0.00*	M 3	Üst _{1,27}	3.17	1.23	20.03	0.04**	M 5	Üst _{1,27}	3.31	1.20	20.98	0.00*
	Alt _{1,27}	4.46	0.80				Alt _{1,27}	1.91	1.11				Alt _{1,27}	3.19	1.07		
M10	Üst _{1,27}	2.26	0.93	19.48	0.00*	M 7	Üst _{1,27}	3.07	1.27	20.40	0.00*	M 8	Üst _{1,27}	3.20	1.22	20.84	0.00*
	Alt _{1,27}	4.27	0.92				Alt _{1,27}	3.13	1.22				Alt _{1,27}	3.09	1.16		
M13	Üst _{1,27}	2.45	0.95	20.88	0.00*	M 9	Üst _{1,27}	3.14	1.35	20.26	0.00*	M11	Üst _{1,27}	3.41	1.30	20.71	0.00*
	Alt _{1,27}	4.46	0.77				Alt _{1,27}	3.10	1.19				Alt _{1,27}	3.31	1.04		
M14	Üst _{1,27}	2.45	0.89	21.12	0.00*	M12	Üst _{1,27}	3.22	1.27	20.99	0.00*	M15	Üst _{1,27}	3.37	1.13	21.93	0.04**
	Alt _{1,27}	4.41	0.79				Alt _{1,27}	3.09	1.07				Alt _{1,27}	3.12	1.17		
M17	Üst _{1,27}	2.23	0.87	21.11	0.00*	M16	Üst _{1,27}	3.14	1.35	20.04	0.04**	M20	Üst _{1,27}	3.30	1.24	20.48	0.00*
	Alt _{1,27}	4.30	0.88				Alt _{1,27}	2.86	1.16				Alt _{1,27}	3.24	1.06		
M19	Üst _{1,27}	2.46	0.95	18.68	0.00*	M18	Üst _{1,27}	3.10	1.24	20.05	0.00*	M22	Üst _{1,27}	3.54	1.16	21.53	0.00*
	Alt _{1,27}	4.35	0.87				Alt _{1,27}	3.10	1.15				Alt _{1,27}	3.35	1.17		
M21	Üst _{1,27}	2.41	0.96	20.52	0.00*	M25	Üst _{1,27}	3.13	1.29	20.00	0.00*	M23	Üst _{1,27}	3.44	1.24	21.24	0.00*
	Alt _{1,27}	4.43	0.79				Alt _{1,27}	3.13	1.12				Alt _{1,27}	3.27	1.17		
M24	Üst _{1,27}	2.40	0.97	20.86	0.00*	M26	Üst _{1,27}	3.17	1.18	20.14	0.00*	M27	Üst _{1,27}	3.37	1.25	21.15	0.00*
	Alt _{1,27}	4.46	0.80				Alt _{1,27}	3.19	1.18				Alt _{1,27}	3.22	1.16		
M28	Üst _{1,27}	2.43	1.06	18.32	0.00*	M29	Üst _{1,27}	3.29	1.28	20.59	0.00*	M30	Üst _{1,27}	3.41	1.26	20.49	0.00*
	Alt _{1,27}	4.42	0.89				Alt _{1,27}	3.38	1.34				Alt _{1,27}	3.48	1.25		

N = 162 + 162 = 324, SD = 322, *p < .01, **p < .05

Güvenirlilik İşlemleri

EOÖ'nin güvenirliliğinin belirlenmesinde; (1) içtutallık katsayıları, (2) iki yarım test güvenirliliği ve (3) test tekrar test güvenirliliği hesaplanmıştır.

İçtutarlılık Analizi

EOÖ'nin boyutlarındaki içtutarlılık katsayıları, Cronbach Alpha tekniği ile hesaplanmıştır. Tablo 8'de EOÖ boyutlarındaki maddeler için Cronbach Alpha değerleri gösterilmiştir. Analiz sonuçlarına göre; serbest otorite boyutunun Cronbach Alpha değeri .85'dir ve bu boyuttaki tüm maddeler birbiri ile uyumludur. Yetkeci otorite boyutunun Cronbach Alpha değeri .87'dir ve bu boyuttaki tüm maddeler birbiri ile uyumludur. Yetkili otorite boyutunun Cronbach Alpha değeri ise .85'tir ve bu boyuttaki tüm maddeler birbiri ile uyumludur. Tüm bu sonuçlar EOÖ'nin tüm boyutlarında içtutarlılığın olduğunu göstermektedir.

Tablo 8: Ebeveyn Otorite Ölçeği'nin Alt Boyutlarındaki Maddeler İçin Cronbach Alpha İç Tutarlılık Katsayıları

Ebeveyn Otorite Ölçeği Boyutları								
Serbest Otorite Cronbach Alpha = 0.85			Yetkeci Otorite Cronbach Alpha = 0.87			Yetkili Otorite Cronbach Alpha = 0.85		
Mad- deler	r	Cronb ach Alpha	Mad- deler	r	Cronb ach Alpha	Mad- deler	r	Cronb ach Alpha
M1	0.5	0.84	M2	0.3	0.84	M4	0.5	0.86
	2			4			0	
M6	0.5	0.83	M3	0.5	0.83	M5	0.5	0.86
	8			4			1	
M10	0.5	0.84	M7	0.5	0.83	M8	0.5	0.86
	1			3			1	
M13	0.5	0.83	M9	0.5	0.83	M11	0.6	0.85
	9			9			2	
M14	0.5	0.83	M12	0.5	0.83	M15	0.6	0.85
	7			5			2	
M17	0.5	0.84	M16	0.6	0.83	M20	0.6	0.85
	5			2			6	
M19	0.5	0.84	M18	0.6	0.83	M22	0.6	0.85
	5			1			3	
M21	0.5	0.84	M25	0.5	0.83	M23	0.5	0.85
	6			7			8	
M24	0.5	0.83	M26	0.5	0.83	M27	0.5	0.85
	7			7			8	
M28	0.5	0.84	M29	0.5	0.83	M30	0.5	0.85
	2			5			9	

N=600

İki-Yarım Test Güvenirliği

EOÖ'nin iki-yarım test güvenirliği, Spearman-Brown tekniği ile hesaplanmıştır. EOÖ'nin ilişki katsayıları; serbest otorite boyutunda .82, yetkeci otorite boyutunda .82, yetkili otorite boyutunda ise .83 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu katsayıların .70 ve yukarısında bir değere sahip olması, EOÖ'nin iki yarım test güvenirliğinin tüm boyutlarda yüksek bir tutarlılığa sahip olduğunu ifade etmektedir.

Test Tekrar Test Güvenirliği

EOÖ, 60 ebeveyninden (30 anne ve 30 baba) oluşan bir gruba iki hafta arayla uygulanmıştır. EOÖ'nin boyutlarından elde edilen puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere Pearson Moment Çarpım tekniği

kullanılmıştır. EOÖ'nin aynı çalışma grubuna farklı zamanlarda uygulanması sonucu elde edilen değişmezlik katsayılarını serbest otorite boyutunda .96 ($p < .01$), yetkeci otorite boyutunda .97 ($p < .01$), yetkili otorite boyutunda .93 ($p < .01$), genel toplam puanda .93 ($p < .01$) olduğu görülmekle birlikte tüm boyutlarda pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin de bulunduğu görülmüştür. Elde edilen bu katsayılar EOÖ'nin farklı zamanlarda uygulanmasıyla elde edilen puanları arasında tüm boyutlarda yüksek bir tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tanımlayıcı İstatistik Değerleri ve Ham Puan Dönüşümleri

EOÖ'nin geçerli ve güvenilir olduğu belirlendikten sonra anne ve babalar için "tanımlayıcı istatistik değerleri" hesaplanmış (Tablo 9) ve ham puanlara ilişkin "yüzde, z ve T puan" dönüşümleri (EOÖ'nin anne ve babalar için ham puan, yüzde, z puan ve T puanları dönüşümleri dergi formatında sayfa sınırlaması olduğu için makale kapsamında verilememiştir. İlgili bilgiler yazarlardan istenebilir.) yapılmıştır. Ölçeğin tanımlayıcı istatistik hesaplamalarında; aritmetik ortalama, aritmetik ortalamanın standart hatası, ortanca, tepe değer, standart sapma, varyans, çarpıklık, çarpıklı standart hatası, basıklık, basıklık standart hatası, puan aralığı, en düşük puan, en yüksek puan, Cronbah Alpha değeri ve % dilim (% 25'lik dilim, % 50'lik dilim, % 75'lik dilim) analizleri yapılmıştır. EOÖ'nin anneler için tanımlayıcı istatistik değerlerine bakıldığında;

- "Serbest otorite" boyutunda 27.0 ve altında puan alan annelerin "düşük düzeyde"; 28.0 ile 39.0 puan arasında puan alan annelerin "orta düzeyde"; 40.0 ve üstünde puan alan annelerin ise "yüksek düzeyde" serbest otoriteye sahip oldukları,

- "Yetkeci otorite" boyutunda 29.0 ve altında puan alan annelerin "düşük düzeyde"; 30.0 ile 39.0 puan arasında puan alan annelerin "orta düzeyde"; 40.0 ve üstünde puan alan annelerin ise "yüksek düzeyde" yetkeci otoriteye sahip oldukları,

- "Yetkili otorite" boyutunda 29.0 ve altında puan alan annelerin "düşük düzeyde"; 30.0 ile 39.0 puan arasında puan alan annelerin "orta düzeyde"; 40.0 ve üstünde puan alan annelerin ise "yüksek düzeyde" yetkili otoriteye sahip oldukları görülmektedir.

EOÖ'nin babalar için tanımlayıcı istatistik değerlerine bakıldığında;

- “Serbest otorite” boyutunda 29.0 ve altında puan alan babaların “düşük düzeyde”; 30.0 ile 39.0 puan arasında puan alan babaların “orta düzeyde”; 40.0 ve üstünde puan alan babaların ise “yüksek düzeyde” serbest otoriteye sahip oldukları,

- “Yetkeci otorite” boyutunda 28.0 ve altında puan alan babaların “düşük düzeyde”; 29.0 ile 40.0 puan arasında puan alan babaların “orta düzeyde”; 41.0 ve üstünde puan alan babaların ise “yüksek düzeyde” yetkeci otoriteye sahip oldukları,

- “Yetkili otorite boyutunda” 25.0 ve altında puan alan babaların “düşük düzeyde”; 26.0 ile 38.0 puan arasında puan alan babaların “orta düzeyde”; 39.0 ve üstünde puan alan babaların ise “yüksek düzeyde” yetkili otoriteye sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 9: Ebeveyn Otorite Ölçeği'nin Anne ve Babalar İçin Tanımlayıcı İstatistik Değerleri

Analizler	Anne (N=300)			Baba (N=300)		
	Ebeveyn Otorite Ölçeği Boyutları			Ebeveyn Otorite Ölçeği Boyutları		
	Serbest Otorite	Yetkeci Otorite	Yetkili Otorite	Serbest Otorite	Yetkeci Otorite	Yetkili Otorite
Aritmetik Ortalama	33.26	34.78	34.69	34.75	34.37	31.87
Aritmetik Ortalamanın Standart Hatası	0.50	0.43	0.42	0.43	0.46	0.51
Ortanca	33.0	35.0	35.0	35.0	34.0	33.0
Tepe Değeri	32.0	37.0	36.0	36.0	27.0	30.0
Standart Sapma	8.64	7.44	7.34	7.39	7.98	8.73
Vayans	74.68	55.39	53.83	54.66	63.70	76.14
Çarpıklık	-0.02	-0.03	-0.02	-0.01	-0.06	-0.17
Çarpıklık Standart Hatası	0.14	0.14	0.14	0.14	0.14	0.14
Basıklık	-0.81	-0.71	-0.82	-0.85	-0.97	-1.03
Basıklık Standart Hatası	0.28	0.28	0.28	0.28	0.28	0.28
Puan Aralığı	35.0	30.0	30.0	30.0	32.0	33.0
En Düşük Puan	15.0	20.0	20.0	20.0	18.0	15.0
En Yüksek Puan	50.0	50.0	50.0	50.0	50.0	48.0
Cronbah's Alpha	0.89	0.87	0.85	0.79	0.86	0.84
%25'lik dilim	27.0	29.0	29.0	29.0	28.0	25.0
%50'lik dilim	33.0	35.0	35.0	35.0	34.0	33.0
%75'lik dilim	40.0	40.0	40.0	40.0	41.0	39.0

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma EOÖ'nin Türkçeye uyarlanması amacıyla yapılan geçerlik ve güvenirlik analizlerini, tanımlayıcı istatistik değerleri hesaplamalarını ve ham puanlara ilişkin yüzde, z ve T puan dönüşümlerini içermektedir. Uyarlama çalışmaları 6-14 yaş grubu çocuğu olan 660 ebeveyninden (330 anne ve 330 baba) elde edilen veriler üzerinde yapılmıştır. EOÖ'ni Türkçeye uyarlama çalışmaları sonucunda; ölçeğin, 6-14 yaş grubu çocuğu olan anne ve babaların otorite türünün belirlenmesinde yeterli düzeyde geçerlik ve güvenirliğe sahip olduğu, geçerlik ve güvenirlik sonuçlarının özgün formuyla paralellik gösterdiği ve ölçeğin uygulanmasının ve değerlendirmesinin kolay olduğu görülmüştür.

Çocukların sosyalleşme becerileri ilk olarak aileleri içinde temellenir. Sosyalleşme yetişkin temelli olan bir süreçtir (Kağıtçıbaşı, 1981). Çocuğun davranışlarındaki kontrol ve özerklik ebeveyn yaklaşımlarına bağlı olarak değişim göstermektedir (Yavuzer, 2010). Ebeveyn-çocuk ilişkisindeki otorite-özerklik ikilemi; bir toplumdun diğerine, hatta aynı kültürün aynı yerleşim bölgesindeki bir aileden diğerine kadar farklılıklar göstermektedir (Baumrind, 1996). Ayyıldız (2005), Durmuş (2006), Güler (2007), Mızrakçı (1994), Öğretir (2007), Sertelin (2003), Şanlı (2007), Şimşek (2007) ve Vapur (2006) yaptıkları çalışmalarda ebeveyn tutumlarını etkileyen pek çok değişkenin olduğu belirtilmektedir. Yine Gülerler (2007), Günalp (2007), Sarı (2007), Şentürk (2007) ve Ucur (2005) yaptıkları çalışmalarda da ebeveyn tutumlarının çocukların farklı gelişim alanlarında etkileri olduğu ifade edilmektedir. Araştırma bulguları ve alan yazını değerlendirildiğinde; EOÖ'nin farklı örneklem gruplarında uygulanmasının alan yazını açısından zenginleştirici etkisi olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle gelecekte yapılabilecek çalışmalarda şu sorulara cevap aranabilir: (1) Ebeveyn, aile ve çocuğa ait özellikler ebeveyn otoritesini nasıl etkiler?, (2) Ailelere yönelik bilgilendirme ve destek çalışmalarının ebeveyn otoritesine etkisi olur mu?, (3) Farklı otorite türleri ile çocuğun gelişim alanları arasında bir ilişki var mıdır?, (4) Çocuk otoriteyi nasıl algılar ve farklı otorite türleri çocuğun davranışlarını nasıl etkiler?. Tüm bu çalışmalara ek olarak ölçeğin, çocuklarla çalışan çeşitli meslek gruplarına (eğitim, sağlık,

güvenlik vb) yönelik formlarının da geliştirilebileceği düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Ayyıldız T. (2005). *Zonguldak il merkezinde 0-6 yaş çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Journal of Child Development, 37 (4)*: 887-907.
- Baumrind, D. (1978a). Parental disciplinary patterns and social competence in children. *Journal of Youth and Society, 9 (3)*: 239-276.
- Baumrind, D. (1978b). Reciprocal rights and responsibilities in parent-child relations. *Journal of Social Issues, 34 (2)*: 179-196.
- Baumrind, D. (1991). Parenting styles and adolescent development. J. Brooks-Gunn, R. Lerner, & A. C. Petersen (Eds.). *Encyclopedia of Adolescence* (Vol. 2). New York: Garland.
- Baumrind, D. (1996). The discipline controversy revisited. *National Council on Family Relations, 10*: 405-411.
- Baumrind, D., & Black, A. (1967). A socialization practice associated with dimensions of competence in preschool boys and girls. *Child Development, 38 (2)*: 291-327.
- Becker, W. C. (1964). Consequences of different kinds of parental discipline. M. L. Hoffman & L. W. Hoffman (Eds.), *Review of child development research* (Vol. 1). New York: Russell Sage Foundation.
- Buri, J. R. (1989). Self-esteem and appraisals of parental behavior. *Journal of Adolescent Research, 4 (1)*: 33-49.
- Buri, J. R. (1991). Parental authority questionnaire. *Journal of Personality Assessment, 57 (1)*: 110-119.
- Buri, J. R., Louiselle, P. A., Misuikanis, T. M., & Mueller, R. A. (1988). Effects of parental authoritarianism and authoritative on self-esteem. *Personality and Social Psychology Bulletin, 14 (2)*: 271-282.
- Dilek, A. D. ve Demiriz, S. (2007). Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 15 (1)*: 105-122.
- Dumas, J. E., & LaFreniere, P. J. (1993). Mother-child relationships as sources of support or stress: A comparison of competent, average, aggressive, and anxious dyads. *Child Development, 64*: 1732-1754.
- Durmuş, R. (2006). *3-6 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin kişilik özellikleri ile anne-baba tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Faber, A. J. (2002). The role of hierarchy in parental nurturance. *The American Journal of Family Therapy, 30*: 73-84.

- Güler, M. (2007). *Kuşaklararası annelik bilişleri, kişilik özelliği, yaşam doyumu ve çocuk yetiştirme hedefleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin üniversitesi, Mersin.
- Gülterler, D. (2007). Anne-babaların uyguladıkları disiplin, yöntemlerinin çocukların, disiplin, içselleştirme, sosyal yeterlik ve bilişsel, olgunlaşma sorunları ile ilişkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Günalp, A. (2007). *Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Hortaçsu, N. (2003). *Çocuklukta ilişkiler, ana baba, kardeş ve arkadaşlar*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1981). *Çocuğun Değeri*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi İdari Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1990). *İnsan Aile Kültürü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Mızrakçı, Ş. (1994). *Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına etki eden faktörler: demografik özellikleri, kendi yetiştiriliş tarzları, çocuk gelişimine ilişkin bilgi düzeyleri ve çocuğun mizacına ilişkin algıları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Putallaz, M., & Heflin, A. H. (1990). Parent-child interaction. S. R. Asher & J. D. Coie (Eds.), *Peer rejection in childhood* (pp.189-216). New York: Cambridge University Press.
- Sarı, E. (2007). *Anasınıfına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların, annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarının, çocuğun sosyal uyum ve becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Schaefer E. S., & Bell R. Q. (1958). Development of a parental attitude research instrument. *Child Development*, 29: 339-361.
- Sertelin, Ç. (2003). *Ebeveyn tutumlarının sosyo-kültürel yapı ve aile fonksiyonları ile ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Şanlı, D. (2007). *Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Şentürk, S. (2007). *5-6 yaş çocukların çalışan ve çalışmayan annelerinin çocuk yetiştirme tutumları ile bu çocukların sosyal-duygusal uyum düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Şimşek, B. (2007). *Erken çocukluk döneminde uygulanan anne destek programının annelerin çocuk yetiştirme tutumları üzerindeki etkilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Ucur, Z. E. (2005). *Farklı aile tutumlarının okulöncesi dönem 5 yaş çocuklarının bilişsel performans düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Vapur, R. (2006). *4-6 yaş grubu çocuklarının anne-babaları ile büyük anne-büyükbabalarının çocuk yetiştirme tutumlarının sosyo ekonomik düzeylere*

göre incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Yavuzer, H. (1995). Ana-baba okulu. H. Yavuzer (Ed.) *Yaygın anne baba tutumları* (s.111-127). İstanbul: Remzi Kitapevi.

Yavuzer, H. (1999). *Ana-baba ve çocuk*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Yavuzer, H. (2010). Çocuk ve ergen eğitiminde anne baba tutumları. N. T. Catic (Ed.), *Yaygın anne baba tutumları* (s.13-39). İstanbul: Timaş Yayınları.

Yörükoğlu, A. (1994). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayıncılık.

Yurtsever, M. (2009). *Ebeveyn çocuk hakları tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve anne babaların çocuk haklarına yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Extended Summary

Purpose

In parent-child relationship, obedience, independence and self-confidence, expectations of parents from child are the types of parental authority (Becker, 1964; Schaefer and Bell, 1958). According to the studies of Baumrind (1996) mothers and fathers in their relations with their children display three different types of authority which are (1) permissive, (2) authoritarian and (3) authoritative. This classification is important to the explanation for the relationship between freedom and control of child's behavior (Kağıtçıbaşı, 1990). "Parental Authority Questionnaire (PAQ)" developed by Buri (1991) includes this classification. When the literature of our country is examined, it is seen that both a reliable and valid measurement tool is necessary to remark the types of parental authority. In this context, the aim of this study is to adapt PAQ, which is reliable and valid and used in many of the research to Turkish. The adaptation studies of PAQ to Turkish were made on the data obtained from 660 parents (330 mothers and 330 fathers) who had 6-14 age group children. In the PAQ, the types of parental authority are defined in three different dimensions which are "permissive", "authoritarian" and "authoritative". There are 10 items in each dimension of the scale. Scale items are arranged in five Likert types. According to the degree of participation, substances are scored in the forms; fully agree (5 points), partly agree (4 points), undecided (3 points), much disagree (2 points) and strongly disagree (1 point). A score for each dimension is obtained at the end of the application. These points are defined at three levels, which are low, medium and high. The type of the parent's authority is determined by dimension which has the highest points.

Method

In order to be used the scale to the scope of research, first an allowance was taken from Dr. Buri before the started of adaptation studies of PAQ. Then under the views and suggestions of experts, the Turkish form of scale was established. As a result of applications, reliability and validity analysis were made. In the final stage, descriptive statistics of the PAQ for mothers and fathers were calculated and the percent of the raw scores, z and T scores conversions were calculated.

Results

According to the results of factor analysis of the PAQ, items of all dimensions are consistent with original factor structure. It was seen that item-total and item-rest analysis results were consistent and reliable. Discrimination analysis results of item also show that the scale adequate for measuring meant feature. Internal consistency coefficients of scale was found to be .85 for dimension of "permissive authority", .87 for dimension of "authoritarian authority" and .85 for dimension of "authoritative authority". Two-half test reliability was found to be .82 for dimension of "permissive authority", .82 for dimension of "authoritarian authority" and .83 for dimension of "authoritative authority", respectively. Different period of application reliability of the scale was determined .96 for dimension of "permissive authority", .97 for dimension of "authoritarian authority" and .93 for dimension of "authorita-

tive authority". As a result of calculations descriptive statistics of PAQ it was determined that there was points ranges for mothers and fathers authority levels which were "low", "medium" and "high". The percent of the raw scores, z and T scores conversions were calculated.

When descriptive statistics values of mothers in PAQ were examined;

- In the dimension of "permissive authority" mothers who took 27.0 and under score were remarked "low level authority"; mothers took points between 28.0 and 39.0 were remarked "medium level authority", mothers with a score of 40.0 and above were remarked "high level permissive authority".

- In the dimension of "authoritarian authority" mothers who took 29.0 and under score were remarked "low level authority"; mothers took points between 30.0 and 39.0 were remarked "medium level authority", mothers with a score of 40.0 and above were remarked "high level authoritarian authority".

- In the dimension of "authoritative authority" mothers who took 29.0 and under score were remarked "low level authority"; mothers took points between 30.0 and 39.0 were remarked "medium level authority", mothers with a score of 40.0 and above were remarked "high level authoritative authority".

When descriptive statistics values of fathers in PAS were examined;

- In the dimension of "permissive authority" fathers who took 29.0 and under score were remarked "low level authority"; fathers took points between 30.0 and 39.0 were remarked "medium level authority", fathers with a score of 40.0 and above were remarked "high level permissive authority".

- In the dimension of "authoritarian authority" fathers who took 28.0 and under score were remarked "low level authority"; fathers took points between 29.0 and 40.0 were remarked "medium level authority", fathers with a score of 41.0 and above were remarked "high level authoritarian authority".

- In the dimension of "authoritative authority" fathers who took 25.0 and under score were remarked "low level authority"; fathers took points between 26.0 and 38.0 were remarked "medium level authority", fathers with a score of 39.0 and above were remarked "high level authoritative authority".

Discussion and Conclusion

As a result of adaptation studies of the PAQ to Turkish, it was found that the scale has adequate reliability and validity to determine the authority type of parents with 6-14 years old children. Moreover, the results of reliability and validity of scale were parallels the original form of scale and implementation and evaluation of scale were found to be easy.

Finally, it is thought that implementation of PAQ for the different sample groups will be enhancer effect on the literature.

In the light of this information, some suggestions can be remarked for the future studies

- In particular, the effects of the characteristics belong to parent, family and child on parental authority can be studied.

- The effects of information and support studies for families on the parent's authority can be examined.
- Also the effect of used authority type on the child's different developmental areas may be examined.
- Studies can be examined that how the child's perception for parental authority and how influence this authority on child's behavior.
- In addition to all these studies, the different forms of the scale for various professional groups working with children (education, health, safety, etc.) can be developed.

* * * *